

2010WMC98 bijlage 1

**Voortgangsrapportage
Programma Sociale Agenda**

Focus op Jongeren

maart 2010- oktober 2010

Inhoud

- 1. Inleiding**

- 2. Focus april 2010- oktober 2010**
  - 2.1 Voortgang Focus op Jongeren**
    - 2.1.1. Onderwijs en arbeidsmarkt en jongeren in kwetsbare posities*
    - 2.1.2. Vakmanschap in zorg en techniek*
    - 2.1.3. Participatie van jongeren*
    - 2.1.4. Ouderbetrokkenheid*
    - 2.1.5. Laaggeletterdheid*

  - 2.2 Financiën Focus (opdrachten en subsidies)**

- 3. Monitoregevens activiteiten 1^e fase tot maart 2010 incl. financiën**

- 4. Financiën Sociale Agenda totaal**

1. Inleiding

De focus op jongeren en afronding eerste fase (2008-2010)

We nemen u in deze voortgangsrapportage mee in de laatste ontwikkelingen van de Sociale Agenda. Met de vaststelling van 'Focus op Jongeren' op 22 maart 2010 door Provinciale Staten, is de eerste periode van de Sociale Agenda afgesloten. We rapporteren daarom nu over de inzet en tussenresultaten van de tweede fase van het programma: Focus op Jongeren. Daarbij leggen we per thema de verbinding met de inzet uit de eerste fase van het programma.

Bij de afronding van het programma, eind 2011, ontvangt u de eindrapportage en verantwoording over de gehele programmaperiode 2008-2011 van de Sociale Agenda.

Met de Focus op Jongeren zijn we met het programma scherper aan de wind gaan varen. Het programma dat in haar oorspronkelijke doelstelling van 2008 een veelheid aan thema's en doelgroepen kent, zet nu gericht in op het versterken van de mogelijkheden van jongeren in kwetsbare posities in de aansluiting van onderwijs en voorbereiding op werk, de directe leefomgeving en de betrokkenheid van ouders. We hebben de globale doelstellingen van de thema's zoals verkend in de kaderstelling Focus op Jongeren uitgewerkt naar resultaatsafspraken.

De aanpak van laaggeletterdheid en vakmanschap in zorg en techniek zijn als thema's uit de eerste fase doorgezet.

In de eerste fase van de Sociale Agenda (2008-2009) constateerden we dat de aandacht en het budget voor kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en het welzijnswerk sterk versnipperd is. Daardoor bestaat er een veelheid aan initiatieven die niet structureel zijn en vaak in een smal netwerk functioneren.

Onder de groep kwetsbare jongeren verstaan we jongeren uit het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, de laagste niveaus van het ROC (1 en 2), voortijdig schoolverlaters, jongeren uit de jeugdzorg, zwervjongeren en jongeren in on- en laaggeschoold werk.

Het blijkt voor veel gemeenten, scholen, welzijnsorganisaties en andere maatschappelijke organisaties moeilijk om a) de jongeren in beeld te houden, b) de jongeren daadwerkelijk te ondersteunen in de nodige stappen naar een (zoveel als mogelijk) zelfstandig bestaan en c) daarvoor structurele middelen te vinden. Met de Focus op Jongeren organiseren we structurele samenwerking tussen partijen, leveren aanvullende kennis en zetten we indien nodig subsidiebijdragen in als zogenaamde startsubsidies voor duurzame en bovenlokale initiatieven.

2. Focus op Jongeren, april 2010-oktober 2010

Het programma Sociale Agenda¹ is ingesteld voor een periode van vier jaar van 2008 tot en met 2011. Provinciale Staten heeft op 22 maart 2010 ingestemd met het aanbrengen van een focus binnen het bestaande programma Sociale Agenda. Daarmee is het programma dit voorjaar een tweede fase ingegaan waarbij het zich specifiek richt op jongeren.

Uit de strategische analyse en trendontwikkeling van Utrecht2040 komt duidelijk naar voren dat in de toekomst de leefbaarheid voor en de positie van jongeren kwetsbaar blijft. De verwachting is dat het onderwijs- en zorgstelsel onder druk komt te staan en de sociale leefomgeving van jongeren verder verzwakt. Dit heeft belangrijke consequenties voor hun positie in onze samenleving en de ontwikkeling van de samenleving als geheel.

Vanaf dit voorjaar zetten we daarom in op het versterken van de mogelijkheden van jongeren in kwetsbare posities in onze samenleving, binnen de bestaande programmalijnen Participatie en aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt van de Sociale Agenda. We doen dit door middel van advisering (inhoudelijk en verbindingen leggen), stimulering van vernieuwing, monitoring (zicht houden op onder meer mogelijkheden en zogenaamde ‘witte vlekken’), invulling geven aan een platformfunctie en startsubsidies verstrekken aan duurzame, bovenlokale initiatieven die bijdragen aan de resultaatsafspraken.

Binnen de programmalijnen Participatie en Onderwijs-Arbeidsmarkt hebben we de volgende thema’s uitgewerkt:

1. Onderwijs en arbeidsmarkt voor jongeren in kwetsbare posities
2. Vakmanschap in zorg en techniek
3. Participatie van jongeren
4. Ouderbetrokkenheid
5. Aanpak laaggeletterdheid

De voortgang per thema vindt u in de volgende paragrafen.

---

¹ De Sociale Agenda is een provinciebreed programma dat door de commissie Simons in opdracht van het IPO is ontwikkeld. Aanleiding hiervoor was de constatering dat er sprake was van versnippering van inzet en subsidies in het maatschappelijke veld en een onduidelijke rol van provincies op sociaal terrein. Doelstelling van het programma is het bevorderen van sociale samenhang, het voorkomen van uitsluiting en het verbeteren van de sociale infrastructuur. Het programma is enerzijds gebaseerd op een sociaal rapport (Sociaal Rapport provincie Utrecht, oktober 2006) en anderzijds op debatten die zijn gevoerd met de gemeenten, maatschappelijke organisaties, scholen en burgers. Daaruit zijn de meest urgente maatschappelijke problemen in kaart gebracht en vastgesteld en doorvertaald naar thema’s voor de Sociale Agenda 2008-2011. In het uitvoeringsprogramma Sociale Agenda van de provincie Utrecht staan twee thema’s centraal: Integratie & Participatie en Onderwijs & Arbeidsmarkt. In het uitvoeringsprogramma is aangesloten op de afspraken en ambities in het coalitieakkoord.

2.1 Voortgang per thema

2.1.1 Onderwijs en arbeidsmarkt voor jongeren in kwetsbare posities

In de eerste fase van de Sociale Agenda hebben we geïnvesteerd in initiatieven en een netwerk op dit thema, zoals arbeidstrainingscentra, jongerenloket, voorzieningen voor wonen-leren-werken en een provinciale monitor voortijdig schoolverlaten waarmee de effectiviteit van beleidsinstrumenten gemeten kan worden.

We constateren dat voor kwetsbare groep jongeren de initiatieven vaak projectmatig zijn en dat de weg naar structurele inbedding nog nauwelijks is ingezet. Kortom: het aanbod voor kwetsbare jongeren op dit terrein is kwetsbaar.

Door het aanbrengen van de focus werken we, met het netwerk dat we in de eerste fase hebben opgebouwd, aan een meer samenhangend en structureel netwerk op dit terrein. Dat is nodig want uit de jeugdwerkloosheidscijfers blijkt dat er in onze provincie relatief veel jeugdwerklozen zijn zonder startkwalificatie (mbo-2) en dat de risicogroep van behoorlijke omvang is. Als we kijken naar de risicogroep in onze provincie dan hebben we het in 2009 over 2755 leerlingen in het speciaal voortgezet onderwijs (REC), 1587 leerlingen in het praktijkonderwijs, 3266 voortijdig schoolverlaters waarvan er 1156 geen enkel diploma hadden, 3100 Wajongers (tussen de 15 en 24 jaar) en 1120 jongeren met een bijstandsuitkering.

Doel:

- We stimuleren duurzame trajecten voor kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt.
- We delen kennis over succesvolle aanpakken d.m.v. werksessies en conferenties.

Verwachte resultaten 2011

- Er is een overzicht van toeleidingstrajecten voor kwetsbare jongeren in de provincie Utrecht, met een actualisatie na de zomer van 2011.
- De vier arbeidstrainingscentra uit de eerste fase zijn een structurele toeleidingsvoorziening.
- Succes- en faalfactoren van leerwerkplaatsen zijn in kaart gebracht en deze kennis wordt toegepast bij nieuwe initiatieven en bestaande initiatieven die nog niet structureel zijn.
- Er zijn twee nieuwe Kamers met Kansen voorzieningen bijgekomen in de provincie.
- Structurele samenwerking tussen gemeenten, UWV, ROC's, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs is versterkt ten opzichte van situatie eind 2009: de organisaties zijn bekend met de bestaande toeleidingsactiviteiten voor kwetsbare jongeren in hun regio.

Resultaten april-oktober 2010

- Er is een overzicht van toeleidingstrajecten voor kwetsbare jongeren in de provincie Utrecht.
- Er zijn afspraken gemaakt met de vier arbeidstrainingscentra over vervolgstappen naar verduurzaming.
- Er heeft een succesvolle conferentie 'Kamers met Kansen' plaatsgevonden in het provinciehuis waar toezeggingen door Portaal zijn gedaan om meer Kamers met kansen te realiseren.

Wat hebben we gedaan?

- Overzicht toeleidingstrajecten binnen de provincie Utrecht

Om een overzicht te hebben van de toeleidingsvoorzieningen die de provincie Utrecht rijk is, hebben we Alleato gevraagd een scan te maken van (non profit) toeleidingsvoorzieningen naar de arbeidsmarkt voor kwetsbare jongeren in de provincie Utrecht. Hieruit blijkt het volgende:

- Er is voornamelijk sprake van incidentele financiering. Hierdoor is er sprake van kwetsbaarheid. Economisch laagtij versterkt deze kwetsbaarheid.
- Het is een veld in beweging, er is veel welwillendheid om tot structurele aanpak te komen.
- In samenwerking is nog veel winst te behalen. De intentie daartoe is er wel.
- Er zijn veel overeenkomsten in aanbod. Verschil en specialisme voeren vaak terug op de doelgroep: deze vereist bepaalde aanpak, bepaald soort activiteiten, bepaalde begeleiding etc.

Met de uitkomsten van dit onderzoek hebben we de partijen en hun aanbod goed in beeld en hiermee kunnen we bouwen aan een structureel aanbod.

- Afspraken over verduurzaming met arbeidstrainingcentra

In de eerste fase zijn vier arbeidstrainingcentra (ATC) opgericht, met behulp van de provincie. Na een inventarisatie bleek behoefte en noodzaak om van elkaar te leren. Daarom is met deze vier arbeidstrainingcentra dit voorjaar gezamenlijk de stand van zaken opgemaakt. Hieruit kwamen twee belangrijke zaken naar voren:

- De trainingcentra zijn financieel afhankelijk van incidentele subsidies;
- Er vindt nog weinig samenwerking plaats met reguliere arbeidsmarktpartijen zoals het bedrijfsleven, gemeentelijke voorzieningen zoals jongerenloketten, werk030, leerwerkloket en UWV.

Met de ATC's is in kaart gebracht welke stappen noodzakelijk zijn voor een minder afhankelijke positie. Omdat de ATC's bovenlokaal opereren zijn er vaak meerdere gemeenten waarmee contact gelegd moet worden. Voor de afstemming tussen de gemeenten en de ATC's is de provincie Utrecht gevraagd (door de ATC's) hierin een rol te spelen. Onder andere hiermee organiseren we een steviger netwerk voor de ATC's en zorgen voor ingangen bij gemeenten met als doel een structurele aanpak.

- Aanpak structurele samenwerking en duurzaamheid initiatieven

De provincie heeft het regionale platform PRO-REC (praktijkonderwijs en speciaal voortgezet onderwijs) opgericht, met als doel een betere samenwerking in arbeidstoeleiding voor deze groep jongeren in de provincie mogelijk te maken. De provincie en het platform constateren dat gemeenten nog nauwelijks worden betrokken of op de hoogte zijn van de toeleidingsactiviteiten van deze kwetsbare groep leerlingen en de inzet die nodig is om ze voor te bereiden op een plek op de arbeidsmarkt. Om daar verandering in te brengen organiseren we met het Platform op 8 december a.s. een werkconferentie voor Utrechtse gemeenten, praktijk- en vso-scholen, ROC's, UWV en jongerenloketten. Centraal staat de vraag hoe samenwerking tussen deze partners beter kan met als doel structurele toeleidingsvoorzieningen. Afhankelijk van de uitkomsten pakken we dat in subregio's met de partijen verder op.

- Inzicht in succes- en faalfactoren van leerwerkplaatsen

Waarom werken sommige initiatieven wel en anderen niet? We willen inzicht in de succesfactoren van leerwerkplaatsen die (geheel of gedeeltelijk) financieel onafhankelijk zijn en te weten komen of financiële onafhankelijkheid voor de aanpak van verschillende doelgroepen mogelijk is. We laten daar dit najaar onderzoek naar doen wat resulteert in een handboek eind dit jaar. Inzet is om de eerste resultaten in de bovengenoemde bijeenkomst van 8 december alvast aan de orde te stellen.

Kamers met kansen

Onderwijs en werk zijn essentieel voor een goede toekomst van jongeren, maar er zijn randvoorwaarden nodig om dit te bewerkstelligen. Met de projecten Talent voor Zorg en Pitstop hebben we twee Kamers met Kansen voorzieningen in Utrecht en Amersfoort gerealiseerd. Een bijzondere vorm van opvang, huisvesting en begeleiding voor jongeren uit (vooral) het beroepsonderwijs die door omstandigheden niet beschikken over een goede woonplek met het risico dat zij hun opleiding niet kunnen afmaken of zich niet goed kunnen kwalificeren voor de arbeidsmarkt. Bij Kamers met Kansen voorzieningen is net als bij de arbeidsmarkttoeleidingstrajecten een belangrijk vraagstuk hoe aanpak en financiering structureel worden, vooral de begeleidingskosten. Om Kamers met Kansen beter onder de aandacht te krijgen organiseerden we in juni 2010 samen met de stichting Kamers met Kansen, Portaal en BMC een bijeenkomst voor maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, partners op het gebied van sociale huisvesting en beleidsmedewerkers van verschillende gemeenten uit de provincie Utrecht. Portaal zegde op de conferentie toe om naast Pitstop in Amersfoort meer Kamers met Kansen voorzieningen te realiseren. De provincie is daarover met Portaal in gesprek en verkent intussen ook met de initiatiefnemers van Talent voor Zorg de uitbreidingsmogelijkheden in onze provincie.

Conclusie

De uitvoering van dit thema loopt volgens planning.

De juiste partijen zijn in beeld en staan open voor de verkenning op welke manier een meer structurele aanpak voor de groep kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt mogelijk is. Onzekere factor in dit thema is dat veel financieringsstromen (nog) niet gericht zijn op preventie van uitval. Hierdoor is onduidelijk of het inderdaad mogelijk is om de meerkosten die aan de toeleidingstrajecten verbonden zijn daadwerkelijk met structurele middelen gedekt kunnen worden. Het onderzoek dat we door Labyrint laten uitvoeren zal daar een antwoord op geven.

Vervolg

- Conferentie 8 december 2010 als basis voor allianties met gemeenten en arbeidsmarktpartijen
- Onderzoek naar succes- en faalfactoren van toeleidings- en leerwerkvoorzieningen voor jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- In partnerschap met ATC's structurele inbedding verder onderzoeken.
- Met Portaal en initiatiefnemers Talent voor Zorg (Mitros, ROC MN, ROC ASA) mogelijkheden onderzoeken voor meer Kamers met Kansen in de provincie Utrecht.
- Met de regionale werkgroep Jeugdwerkloosheid Utrecht Midden afspraken maken over de versterking van onderwijs, zorginstellingen, gemeentelijke voorzieningen en bedrijfsleven. Dit om de kansen te vergoten van de groep kwetsbare jongeren in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

2.1.2 Vakmanschap in zorg en techniek

De krapte op de arbeidsmarkt in de zorgsector en techniek blijft bestaan en de verwachting is dat een tekort aan gekwalificeerde beroepskrachten ook in andere sectoren ontstaat, ondanks de afremmende economische groei. Door de economische teruggang lijken momenteel de vacatureproblemen in de tekortsectoren minder nijpend, maar zodra de markt aantrekt zullen de tekorten weer snel zichtbaar zijn. En het opleiden van goed vakpersoneel kost tijd, terwijl we zien dat de instroom in zorg- en techniekopleidingen terugloopt. Goede vakopleidingen vragen samenwerking tussen de onderwijssectoren (bijv. vmbo-mbo) en tussen onderwijs en bedrijfsleven; ook wel publiek-private samenwerking genoemd. Goede vakopleidingen met betrokkenheid van werkgevers bieden aantrekkelijke opleidingen en stageplaatsen. Ze zijn een manier om jongeren betrokken te houden bij hun opleiding en toekomst, voortijdig schoolverlaten te voorkomen en instroom van goed opgeleid vakpersoneel in onze provincie te garanderen. Woerdens Techniek Talent en Techniek Gilde Eemland zijn initiatieven die we in de eerste fase hebben gerealiseerd, waarbij gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven in de regio zich gezamenlijk inzetten voor het vergroten van instroom van jongeren in het technisch beroepsonderwijs en om het technisch (vervolg-)onderwijs een nieuwe impuls te geven.

Wat hebben we afgesproken

- Stimuleren en realiseren van regionale publiek-private samenwerking in zorg en techniek.

Verwachte resultaten 2011

- Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt met het beroepsonderwijs en brancheorganisaties in de regio over toekomstgerichte afstemming arbeidsmarkt vraag en onderwijsaanbod.

Resultaten april-oktober 2010

- Campagne ontwikkeld voor Switchboard Zorg en Techniek; gaat eind 2010 van start.
- Utrechts Techniek Talent gerealiseerd.
- Met Utrechtzorg en Calibris een conferentie gerealiseerd over arbeidsmarkt en zorg in de provincie Utrecht voor zorginstellingen, onderwijs, kenniscentra en koepels.

Wat hebben we gedaan?

- Regionale publiekprivate samenwerking techniek.

Stichting Technocentrum Utrecht (TCU) heeft het instrument Switchboard ontwikkeld. TCU is een samenwerkingsverband van bedrijfsleven en technisch beroepsonderwijs in de provincie dat zich richt op versterking en vernieuwing van de kennisinfrastructuur en een betere aansluiting tussen technisch beroepsonderwijs en de actuele beroepspraktijk. Het instrument Switchboard techniek (www.switchboardtechniek.nl) biedt aan belanghebbenden voortdurend inzicht in de actuele situatie op de onderwijsarbeidsmarkt. Dit webbased instrument brengt knelpunten in beeld op het gebied van in-, door- en uitstroom van gekwalificeerde technici. Daarnaast worden beïnvloedbare factoren benoemd, die de basis vormen voor gezamenlijke strategische acties in de regio. Het TCU ontwikkelt eenzelfde internetmonitor voor de zorgsector. Beide instrumenten komen beschikbaar als techniek, respectievelijk zorgbarometer. We werken momenteel met TCU aan een campagne om het instrument onder de aandacht van gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven te krijgen zodat het actief gebruikt wordt om aanbod en vraag op de arbeidsmarkt van zorg en techniek in regio's in beeld te hebben en de aansluiting te versterken.

De provincie heeft samen met de gemeente Utrecht, het Technocentrum Utrecht, Utrechtse onderwijsinstellingen en Utrechts bedrijfsleven voor de periode 2010-2012 het Utrechts Techniek

Talent (werktitel) opgericht. Dit is een actief publiek-privaat (digitaal) netwerk, en stelt zichzelf de volgende doelstellingen:

- Duurzame samenwerking tussen technisch beroepsonderwijs en bedrijfsleven realiseren.
- Gezamenlijk een krachtige impuls geven aan (de promotie van) de technieksector.
- Vergroten van de instroom en de doorstroom van het technisch beroepsonderwijs (vmbo-mbo-hbo), met als resultaat een aantoonbaar grotere in- en doorstroom in techniekopleidingen.

- Regionale publiekprivate samenwerking zorg

De provinciale SER heeft begin dit jaar een advies uitgebracht en haar zorgen geuit over de grote hoeveelheid vacatures in de zorg. Overleg met de SER dit voorjaar resulteerde in een afspraak om met landelijke werkgevers- en werknemerspartijen uit de zorg de landelijke afspraken over de zorgarbeidsmarkt te bespreken, na te gaan waar belemmeringen zitten en of er naast de huidige inzet nog een aanvullende rol voor de provincie is. Afgesproken is dat de provincie met Utrechtzorg en met de partners betrokken bij het brancheservicepunt Zorg in de Utrechtse regio nagaat waar versnelling is te realiseren en welke zorgsector daar actief bij betrokken kan worden.

Met Utrechtzorg en Calibris is in juni 2010 een conferentie voor zorgaanbieders (werkgevers), kenniscentra en onderwijs georganiseerd n.a.v. het rapport over de verwachte tekorten in de zorg in de provincie Utrecht. Met de daarin beschikbare cijfers maakt Utrechtzorg afspraken met betrokken partijen om dit vraagstuk aan te pakken. Om op basis van de cijfers te starten met een concrete aanpak hebben de provincie en Utrechtzorg afgesproken dat Utrechtzorg samen met Prisma College, Amerpoort en het UMC en VNV te Veenendaal inzet op gerichte samenwerking met als doel: versterking van de instroom, behoud van medewerkers en verbetering van het imago (onder de titel: “de voordeur moet verder open en de achterdeur moet zoveel mogelijk dicht”). VNV uit Veenendaal is door de provincie aan Utrechtzorg gekoppeld om een pilot te starten om vorm te geven aan maatschappelijke stages van VO-scholieren in zorginstellingen met als doel imagoverbetering en instroombevordering in opleidingen. Utrechtzorg gebruikt deze inzichten voor haar andere leden.

Conclusie

Voor de technieksector hebben we al goed lopende initiatieven met de drie regionale samenwerkingsverbanden in Eemland, Woerden en Utrecht en daarmee ook de partners in beeld om verder te bouwen. Voor de zorgsector, waar de tekorten op middenlange termijn nog veel nijpender zullen worden, moeten we de inzet versterken. Samen met Utrechtzorg brengen we dit najaar in kaart welke extra inspanningen nog gedaan kunnen worden om de sectorale samenwerking in de zorg in onze provincie te versterken. Utrechtzorg is een stichting voor en door zorgaanbieders in de provincie Utrecht, met als doel de arbeidsmarkt in de zorg positief te beïnvloeden door effectief samen te werken met diverse zorgorganisaties en het onderwijs en creatief in te spelen op de arbeidsmarktontwikkelingen.

Vervolg

- Eind 2010 start de campagne Switchboard techniek en zorg om onderwijs, overheid en georganiseerd bedrijfsleven te stimuleren op basis van cijfers vraag en aanbod in kaart te brengen. Naar aanleiding hiervan komt men tot duurzame activiteiten om tekorten op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk te voorkomen en daarvoor innovatieve oplossingen te bedenken.
- N.a.v. gesprek met de provinciale SER en landelijke werkgevers- en werknemersorganisaties en Utrechtzorg in kaart brengen in welke zorgsector in onze regio versterking van sectorale samenwerking nodig is en welke aanvullende structurele aanpakken/activiteiten naast de bestaande afspraken ingezet kunnen worden.

2.1.3 Participatie van jongeren

In de eerste fase van de Sociale Agenda is in Zeist, Maarssen en IJsselstein ingezet op sociale herstructurering van achterstandswijken volgens de methodiek van capaciteitsgericht werken. In die methodiek staat de inzet en betrokkenheid van bewoners centraal. In deze tweede fase focussen we ons op de sociale infrastructuur van jongeren, waarbij we inzetten op de verbinding van formele (o.a. onderwijs, welzijn en CJG) en informele (wijk, gezin, sportvereniging) netwerken en de betrokkenheid en inzet van jongeren bij hun leefomgeving. Met dit 'eigen kracht' concept zetten we in op het initiatief en talent van de jongere voor de versterking van hun positie in de maatschappij. We constateren dat er nog nauwelijks samenwerking is tussen welzijnsorganisaties op dit terrein en tussen welzijnsorganisaties en andere sectoren zoals onderwijs en CJG. We zetten ons in voor de versterking van de samenwerking met als doel dat kwetsbare jongeren gebruik kunnen maken van een maatschappelijk netwerk dat ze kan ondersteunen bij het voorkomen en oplossen van problemen.

Doel

- Monitor jongerenparticipatie
- Versterken leefomgeving van jongeren
- Partners op het gebied van participatie samenbrengen
- Kennis van goede bestaande aanpakken verspreiden in de provincie
- Versterken 'eigen kracht' van jongeren

Verwachte resultaten 2011

- Er is een monitor jongerenparticipatie uitgevoerd.
- In de regio zuidoost is in samenwerking met de provincie Gelderland bij de gemeenten een nieuwe methodiek jongerenwerk geïmplementeerd.
- De intersectorale jongerenaanpak van gemeente, welzijnsinstellingen en andere betrokken partijen wordt naast IJsselstein in ten minste één andere gemeente ontwikkeld.

Behaalde resultaten april 2010 – oktober 2010

1. Monitor Jongerenparticipatie (Jongeren in Beeld)
2. Nieuwe methodiek regionale jongerenaanpak
3. Traject jongerenparticipatie bij provincie Utrecht
4. Intersectorale jongerenaanpak IJsselstein

Ad 1. Monitor Jongerenparticipatie (Jongeren in Beeld)

Met de monitor Jongerenparticipatie inventariseren we succesvolle aanpakken die gericht zijn op het verbeteren van maatschappelijke participatie van jongeren en het voorkomen van uitval. Het traject verloopt na wens, de eerste resultaten worden eind november 2010 opgeleverd.

Ad 2. Nieuwe methodiek regionale jongerenaanpak

De provincie Utrecht stimuleert een vernieuwende jongerenaanpak. Binnen het netwerkprogramma 'In verband met jongeren' dat plaats vindt in zes gemeenten (o.a. Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede) werken we in interprovinciaal verband met de provincie Gelderland. Deze vernieuwende aanpak gaat uit van de 'eigen kracht' van jongeren. Het jongerenwerk is onderdeel van dit netwerk (CJG, familie, onderwijs etc.) waarbij betrokken partijen rondom jongeren elkaar en de sociale omgeving versterken. In het derde kwartaal 2010 is men in Rhenen begonnen met de invoering. Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede zijn nog in de ontwerpfase.

Ad 3. Traject jongerenparticipatie bij provincie Utrecht

De provincie zet in op jongerenparticipatie binnen gemeenten. We vervullen een voortrekkersrol en starten in november een participatietraject op bestuurlijk en ambtelijk niveau in de provincieorganisatie met jongeren van het middelbaar beroepsonderwijs. Hierbij staat de vraag centraal wat (laagopgeleide) jongeren nodig hebben om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en werk te vinden dat bij hen past. In onze provincie zijn uitvalpercentages op ROC's nog steeds aanzienlijk, waardoor veel jongeren geen startkwalificatie hebben. Deze vorm van jongerenparticipatie sluit aan op het thema burgerparticipatie waar de provincie lokale en regionale overheden in Europa wil stimuleren om in te zetten op dit thema. Begin november 2010 zullen de eerste bijeenkomsten plaatsvinden op het Provinciehuis.

Ad 4. Intersectorale jongerenaanpak IJsselstein

De provincie adviseert de gemeente IJsselstein vanuit een gezamenlijke benadering (Jeugdzorg, UJC, Wonen) bij het vormgeven van een integrale en (gemeente) grensoverstijgende jongerenaanpak. De vraag van IJsselstein sluit aan bij de groeiende vraag naar sociale expertise op dit gebied en de behoefte vanuit het veld om de ketensamenwerking rondom jongeren te verbeteren en te verbreden. In het vierde kwartaal van 2010 wordt het plan van aanpak gepresenteerd.

Conclusie

We zijn goed op weg. Met de ontwikkeling van een vernieuwende jongerenaanpak in drie Utrechtse gemeenten, een overzicht van vijftien succesvolle vormen van jongerenparticipatie, een krachtige integrale ketensamenwerking in IJsselstein en bijzondere ideeën van ongeveer dertig (laagopgeleide) jongeren om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten zijn de resultaten in zicht.

Wel hebben we geconcludeerd dat 'het versterken van de leefomgeving' en 'eigen kracht' van jongeren, termen zijn die erg breed geformuleerd zijn. We hebben de keuze gemaakt om ons vooral te richten op het verbeteren van onderlinge samenwerking van betrokken partijen. Het netwerkprogramma In Verband met Jongeren verloopt succesvol en er is vanuit andere gemeenten vraag naar dit concept.

Vervolg

Gezien de interesse van andere gemeenten voor het netwerkprogramma In Verband met Jongeren voeren wij hier een evidence-based onderzoek uit. De uitkomsten gelden allereerst als aanbevelingen voor deelnemende gemeenten welke wij verspreiden naar andere gemeenten.

Uit de monitor jongerenparticipatie komen veel goede initiatieven naar voren. Een groot deel van de Utrechtse gemeenten hebben jongeren onvoldoende in beeld en hebben behoefte aan concrete regionale preventieve aanpakken. Voor hen organiseren we in het eerste kwartaal van 2011 werksessies waarbij succesvolle aanpakken en de uitvoering van jongerenparticipatie centraal staat.

2.1.4 Ouderbetrokkenheid

In de eerste fase van de Sociale Agenda hebben we ons gericht op integratie in het onderwijs. Hierbij kwam de cruciale rol van ouders keer op keer naar voren, waarbij integratie direct werd gekoppeld aan de schoolprestaties van leerlingen. Hierdoor is de nadruk verschoven van integratie in het onderwijs naar ouderbetrokkenheid in het onderwijs.

Met het actuele onderwerp ouderbetrokkenheid timmeren we hard aan de weg. We hebben een praktische handleiding ouderbetrokkenheid ontwikkeld en een vernieuwd programma ouderbetrokkenheid gerealiseerd. Een platform ouderbetrokkenheid brede scholen wordt momenteel ontwikkeld. En we verbeteren schoolprestaties en loopbaanmogelijkheden van jongeren!

Doel

- Vormgeven van een structurele aanpak ouderbetrokkenheid voor gemeenten en onderwijsinstellingen.

Verwachte resultaten 2011

- Ouderbetrokkenheid bij onderwijsinstellingen in de provincie is structureel toegenomen.
- Er is zicht op de relatie tussen ouderbetrokkenheid en schoolprestaties van de leerlingen op de deelnemende scholen.

Behaalde Resultaten april 2010 – oktober 2010

1. Handleiding ouderbetrokkenheid.
2. Programma ouderbetrokkenheid met Hogeschool Utrecht en brede scholen Utrecht.
3. Platform ouderbetrokkenheid.
4. Mentorproject (allochtone) jongeren en hun ouders.

Ad 1. Handleiding ouderbetrokkenheid

De provincie heeft een praktische handleiding ouderbetrokkenheid samengesteld. Deze handleiding bevat praktische handvatten om ouderbetrokkenheid in de school en omgeving vorm te geven. Deze handleiding komt in het vierde kwartaal van 2010 uit en wordt verspreid in alle gemeenten en bij onderwijsinstellingen in de provincie.

Ad 2+3. Programma ouderbetrokkenheid

De provincie is een samenwerkingsverband gestart om met de Hogeschool Utrecht en diverse brede scholen (Houten, Utrecht, Woerden, De Ronde Venen, Nieuwegein) om ouderbetrokkenheid te onderzoeken. In 2009 heeft de Hogeschool Utrecht onderzoek gedaan naar de ontwikkelkansen van de “brede” scholen in onze provincie. De rol en betrokkenheid van ouders kwam hierbij als duidelijke kans naar voren. In het derde kwartaal 2010 is de uitvoering gestart en loopt op schema.

Ad 4. Mentorproject (allochtone) jongeren en hun ouders

De provincie is betrokken bij een mentorproject voor het begeleiden van (allochtone) jongeren en hun ouders. Een lokale mentor wordt gekoppeld aan ouders om hen voor te lichten over de scholing en loopbaanmogelijkheden voor hun kind waardoor schoolprestaties verbeteren. In het vierde kwartaal 2010 worden de eerste resultaten bekend gemaakt.

Conclusie

We liggen met dit thema goed op koers.

We merken dat de behoefte aan initiatieven op het gebied van ouderbetrokkenheid groeit. Dankzij de inbreng en participatie van ouders kan de school een brug slaan tussen ouders en de omgeving van hun

kind. En daarbij vormt ouderbetrokkenheid een belangrijke voorwaarde voor het succesvol afronden van een opleiding.

Vervolg

Voor 2011 zullen wij ons richten op het verder ontwikkelen en uitbreiden van het provinciaal platform.

2.1.5 Laaggeletterdheid

Met dit thema bouwen we voort op de werkzaamheden en resultaten uit de eerste fase van de Sociale Agenda. We hebben in die fase ingezet op regionale kennisuitwisseling en samenwerkingsverbanden omdat daar behoefte aan bleek. Resultaat is dat er nu twee regionale samenwerkingsverbanden zijn waar in totaal tien gemeenten samenwerken. Intussen is bekend dat laaggeletterdheid niet alleen volwassenen aangaat, maar ook onder jongeren veel voorkomt. Juiste beheersing van basisvaardigheden lezen, schrijven en rekenen zijn belangrijke voorwaarden om mee te doen in de samenleving, naar school te gaan en deel te nemen aan de arbeidsmarkt. We zetten in deze tweede fase van de Sociale Agenda in op de bestrijding van laaggeletterdheid onder jongeren. Daarin signaleren we dat samenwerking binnen gemeenten versterking behoeft om het laaggeletterdheidprobleem effectiever te bestrijden. We hebben een signaleringssysteem laaggeletterdheid voor het jongerenloket laten ontwikkelen, er zijn vijf nieuwe gemeenten actief op het gebied van laaggeletterdheid en we hebben een provinciaal platform ambassadeurs laaggeletterdheid opgericht.

Doel

- Opzetten van regionale samenwerking en het bieden van een provinciaal platform;
- Gemeenten ondersteunen bij een structurele aanpak laaggeletterdheid.

Verwachte resultaten 2011

- Het aantal gemeenten met een actieve signaleringsfunctie voor jonge laaggeletterden (bijv. via een jongerenloket) is in de provincie t.o.v. 2009 toegenomen.
- Het aantal gemeenten met een aanpak voor laaggeletterdheid is in 2010 toegenomen t.o.v. het aantal op basis van de monitor in 2009.
- Intersectorale samenwerking laaggeletterdheid in de provincie is toegenomen.

Behaalde resultaten april 2010 – oktober 2010

1. Twee regionale samenwerkingsverbanden laaggeletterdheid
2. Regionale trainingen laaggeletterdheid bij o.a. Bureau Jeugdzorg, politie, GGD, welzijnswerk
3. Invoeren signaleer- en toeleidingssysteem laaggeletterdheid bij jongerenloket
4. Provinciale effectmeting laaggeletterdheid 2010
5. Bijeenkomst ambassadeurs laaggeletterdheid
6. Provinciaal platform ambassadeurs laaggeletterdheid

Ad1+2 Regionale samenwerkingsverbanden

De provincie heeft de regie gevoerd bij de totstandkoming van twee nieuwe regionale samenwerkingsverbanden laaggeletterdheid: Nieuwegein, Vianen, Lopik, IJsselstein, Houten en Zeist, Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede, Utrechtse Heuvelrug. In deze regio's worden bewustwordingstrainingen gegeven aan o.a. Bureau Jeugdzorg, politie, GGD en welzijnswerk om laaggeletterdheid te herkennen en mensen toe te leiden naar cursussen. Beide samenwerkingsverbanden zijn operationeel.

Ad 3. Invoeren signaleer- en toeleidingssysteem laaggeletterdheid bij jongerenloket

Met groot succes worden jongeren aan het jongerenloket in Zeist, Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede, Utrechtse Heuvelrug gescreend op laaggeletterdheid en doorverwezen naar cursussen. Dankzij de provincie werken twee beleidsterreinen (jeugd, educatie) integraal en regionaal samen.

Ad 4. Provinciale effectmeting laaggeletterdheid 2010

We hebben een effectmeting uitgevoerd. Hieruit blijkt een toenemend aantal gemeenten actief zijn op het gebied van laaggeletterdheid. Zowel ambtenaren Educatie als ambtenaren Jeugd geven aan behoefte te hebben aan cijfers over de doelgroep jongeren met weinig basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen). Ook geven zij aan behoefte te hebben aan concrete handreikingen voor de inzet van budgetten en vorm geven van beleid.

Ad 5+6 Bijeenkomst ambassadeurs laaggeletterdheid

De provincie heeft tijdens de week van de alfabetisering, september 2010, samen met CINOP en Stichting ABC de landelijke dag van de ambassadeurs laaggeletterdheid georganiseerd. Tijdens de bijeenkomst heeft de provincie een Utrechts platform voor ambassadeurs laaggeletterdheid mede opgezet. Dankzij deze succesvolle bijeenkomst zijn samenwerkingsverbanden ontstaan tussen onderwijsinstellingen en kennisinstututen.

Conclusie

We hebben veel ondernomen in de strijd tegen laaggeletterdheid! Het thema vraagt echter voortdurende aandacht: er blijft veel te doen. In de provincie Utrecht is 12% van de bevolking laaggeletterd. Dit zijn niet alleen ouderen, uit recente cijfers blijkt dat het aandeel laaggeletterde jongeren stijgt. De taalvaardigheid van jongeren op het MBO en VMBO is ten opzichte van andere groepen het sterkst afgenomen². Behalve taalachterstand in het onderwijs is er ook een direct verband met het taalniveau van ouders/verzorgers.

Vervolg

Om jongeren op de arbeidsmarkt te krijgen en houden, blijven we inzetten op taalvaardigheden en participatie van jongeren en hun ouders. Uit onze provinciale monitor laaggeletterdheid blijkt dat er binnen gemeenten, ondanks het participatiebudget³ nog weinig integraal wordt samengewerkt tussen verschillende beleidsterreinen. Dat zal de inzet voor 2011 bepalen vanuit de Sociale Agenda: signalering en agendering. We zullen gemeenten ondersteunen bij hun behoefte aan cijfers over de jongeren met weinig basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen), inzet van budgetten, versterking van samenwerking en gezamenlijk verkennen van nieuwe mogelijkheden.

---

² Stichting lezen en schrijven, augustus 2010

³ Vanaf 2009 is de Wet participatiebudget in werking getreden. Met het participatiebudget worden de gemeentelijke middelen voor reïntegratie (WWB-werkdeel), inburgering en volwasseneneducatie gebundeld in één specifieke uitkering voor gemeenten. – Ministerie SZW.

2.2 Financiën opdrachten en subsidie Focus

Tabel 1

Beschikbaar voor de focus op jongeren

	Beschikbaar	Reeds uitgegeven t/m 2009	Uitgegeven 2010*	Nog beschikbaar
Integratie en participatie				
Subsidies	656.600	0	125.000	531.600
Opdrachten	281.400	0	22.000	259.400
Onderwijs en arbeidsmarkt				
Subsidies	1.219.400	0	0	1.219.400
Opdrachten	522.600	0	2.000	520.600
Totaal	2.680.000	0	149.000	2.531.000

* Inclusief aangegane verplichtingen als beschikte subsidies en verstrekte opdrachten.

Op 1 april 2010 is de subsidieverordening Focus op Jongeren vastgesteld. Er vinden veelvuldig gesprekken plaats met maatschappelijke organisaties, gemeenten, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven over samenwerkingsvormen en vernieuwingen. Dat proces van agenderen, verbinden en faciliteren kost veel tijd en dus arbeidsuren, maar geen geld in de zin van subsidie- of opdrachtenbudget.

De aanscherping van onze rol hebben we ook doorgevoerd bij het verstrekken van subsidies. De subsidieverordening is aangepast met de Focus op Jongeren waarmee we uitsluitend vormen van startsubsidies verstrekken. Ook wordt voorafgaand aan een aanvraag veel tijd geïnvesteerd in de voorbereiding en uitwerking van de ideeën uit het veld, waarbij we expliciet aandacht besteden aan het verbinden van partners en aangaan van nieuwe allianties. Bovenstaande werkwijze betekent dat er een langere aanlooptijd nodig is voordat financiën daadwerkelijk kunnen worden aangewend. Opdrachtformulieren en subsidieaanvragen krijgen momenteel volop vorm waardoor eind november, begin december een aanzienlijk deel van het budget 2010 besteed en/of verplicht zal zijn.

3 Monitorgegevens activiteiten tot april 2010 incl. financiën

In de eerste fase, 2008-begin 2010 is een veelheid aan goede initiatieven en projecten van de grond gekomen in het kader van de Sociale Agenda. Het subsidie-instrument waar we in de eerste fase mee werkten, heeft een nieuw netwerk aangeboord met veelbelovende ideeën en uitwerkingen op het sociale domein binnen onze provincie. De eerste resultaten zijn zichtbaar maar gezien de meerjarigheid lopen er de komende periode nog projecten uit de eerste fase door die pas in de loop van de afronding van deze agendaperiode hun resultaten kunnen tonen. In de tussentijd is het van belang dat de initiatieven breed beschikbaar komen voor gemeenten, maatschappelijke organisaties, scholen en bedrijven en dat we relevante opbrengsten en bevindingen gebruiken voor het bereiken van onze resultaatsafspraken in de tweede fase van de Sociale Agenda. Daarmee is ook de verbinding tussen de eerste en tweede fase gelegd.

Tabel 2

Financieel overzicht 1^e fase Sociale Agenda

	Beschikbaar	Reeds uitgegeven t/m 2009	Uitgegeven 2010*	Nog beschikbaar
Integratie en participatie				
Sociale cohesie, ontmoeting en actief burgerschap	605.000	316.000	307.000	-18.000
Integratie in het onderwijs	553.000	365.000	193.000	-5.000
Onderwijs en arbeidsmarkt				
Aanpak vroegtijdige schoolverlaters	2.110.000	634.000	1.434.000	42.000
Aanpak jeugdwerkloosheid	2.380.000	1.045.000	1.330.000	5.000
Arbeidsmarkt	1.343.000	677.000	568.000	98.000
Laaggeletterdheid	259.000	184.000	55.000	20.000
Totaal	7.250.000	3.221.000	3.887.000	142.000

* Inclusief aangegane verplichtingen als beschikte subsidies en verstrekte opdrachten.

Op de lijnen 'Sociale cohesie, ontmoeting en actief burgerschap' en 'Integratie in het onderwijs' is een licht tekort zichtbaar. Dit zal verrekend worden met het nog beschikbare budget voor onderwijs en arbeidsmarkt.

4 Financiën Sociale Agenda totaal

Tabel 3

Financiën totaal Sociale Agenda

	Beschikbaar	Reeds uitgegeven t/m 2009	Uitgegeven 2010*	Nog beschikbaar
Inhoudelijk				
Oude lijnen	7.250.000	3.221.000	3.887.000	142.000
Focus op jongeren	2.680.000	0	149.000	2.531.000
Overige kosten				
Onderzoek en ontwikkeling	150.000	4.000	57.000	89.000
Communicatie	50.000	43.000	6.000	1.000
Programmakosten	960.000	399.000	159.000	402.000
Totaal	11.090.000	3.667.000	4.258.000	3.165.000

* Inclusief aangegane verplichtingen als beschikte subsidies en verstrekte opdrachten.

De verantwoording van het budget inhoudelijk vindt u in paragraaf 2.2 (Focus) en hoofdstuk 3 (1^e fase).

Wat betreft de overige kosten het volgende:

- Voor onderzoek en ontwikkeling zijn kosten gemaakt voor het Sociaal rapport 2010.
- Communicatiekosten zijn interne communicatiekosten op basis van een dienstverleningsovereenkomst met de afdeling communicatie.
- Programmakosten zijn de personeelskosten van programmamedewerkers, en de interne kosten op basis van een dienstverleningsovereenkomst van de afdeling Subsidie en Inkoop en Juridische Zaken.